

”Det är inte mycket som talar för fred”

Konstaterandet att det inte är mycket som talar för fred, stabilitet och välfärdsökningar i de palestinska områdena just nu är ett solklart *understatment*. Läget är värre än på mycket, mycket länge. Allt fler israeliska bosättare flyttar in på palestinska områden och murbygget på Västbanken fortskrider. Israel har visserligen av ekonomiska skäl övergivit Gaza, men området fungerar istället som ett enda stort palestinskt fängelse, där Israel kontrollerar väg-, vatten och lufttransporter och bestraffar trilskande fångar (den palestinska befolkningen) med avrättningar.

Med Israels militära offensiv mot palestinska områden våren 2002 fick de israeliska övergreppen ett ansikte för många i Europa och USA. Vi har därefter sett en utveckling med ett besinningslöst våld mot ett flertal palestinska städer och samhällen, grava övergrepp mot mängder av civila palestinier och fredliga civila palestinska organisationer, en meningslös förstörelse av den civila palestinska infrastrukturen, ett övermått av mycket grova kränkningar mot hela det palestinska samhället. Vi har lärt känna en israelisk armé som tycks sakna disciplin och möjligtvis drivs av hat. Vi har blivit varse att alltför många israeliska röster tycker sig veta att alla palestinier är terrorister. Vi har även fått se staten Israel bedriva en fortsatt militär kampanj som inkluderat ett flertal direkta dödshot mot den valde palestinska presidenten Arafat.

När Palestina efter en tid gick till val efter Arafats död röstade befolkningen på Hamas – i ett val som utländska analytiker

Foto: Yvonne Fredriksson

såg som föredömligt. USA följde Israel - och Europa USA - i bedömningen att Hamas består av terrorister och måste isoleras. Ingen skulle få tala med Hamas. Så bra då för Israel att så också blev fallet! Men om europeiska politiker hade tillåtit att föra samtal med Hamas, hade de snabbt upptäckt att rörelsen inte är så homogen som den utgetts för att vara. Det finns olika röster också inom denna organisation. En del av dessa röster är beredda till kompromisser med Israel, dock under förutsättning att den palestinska sidan kan vinna något på dessa. **En total isolering** av ett helt folk leder till att folket sluter upp bakom de ledare som valts. Att ställa någon i ett hörn och säga ”ge upp” leder sällan till framgång. Till och med för besegrade måste kompromisser erbjudas visar decenniernas krigshistoria. Palestinierna är långt ifrån besegrade, men de har nu ställts i ett hörn där de ska svältas till underkastelse. Den strategin kommer inte att fungera. Stödet för Hamasregeringen har som väntat istället ökat, trots ökat elände för det palestinska folket. Inte heller israeliska angrepp på palestinska vatten- och elverk har kunnat ändra på detta.

För att införliva den valda palestinska regeringen i förhandlingar ställer omvärlden vissa krav på regeringen/Hamas: att de ska erkänna Israel, avstå från allt våld och respektera ingångna avtal. Det palestinska folket under ockupationen ställer – och har ställt – tre för dem lika berättigade motkrav på Israel:

- Erkänn Palestina innanför 1967 års gränser
- Omedelbar vapenvila och stopp med olagliga likvidationer av palestinska ledare
- Respektera FN:s resolutioner, dvs. FN:s säkerhetsråds resolutioner 242 och 338 om tillbakadragande från de ockuperade områdena

I själva verket tyder en del informationer på att Hamas mycket väl kan uppfylla Israels begäran – men först i en förhandlings-situation där Israel gör eftergifter och överger ockupationen. Det kan tilläggas att mycket få – tillika små – politiska krafter inom det israeliska lägret vill erkänna de palestinska kraven, medan den palestinska myndigheten sedan länge godtagit de israeliska kraven utan att ockupationsfrågan kunnat lösas.

Det palestinska samhället sjunker ned i hopplöshet parat med tjurnackigt motstånd. Extrema grupper verkar vinna anhängare. Radikal islam attraherar alltfler. Många palestinier har intagit positionen: Ingen kompromiss med Israel! Förut existerade en relativt stark palestinsk myndighet. Den har Israel slagit till

"... om europeiska politiker hade tillåtits att föra samtal med Hamas, hade de snabbt upptäckt att rörelsen inte är så homogen som den utgetts för att vara. Det finns olika röster också inom denna organisation." Foto: Anna Wester

mot. Vi ser som en konsekvens därav en slags feodalisering av det palestinska samhället med två huvudkrafter som står emot varandra – Hamas och al-Fatah. Ingen av styrkorna är stark nog att utmana den andra. Ingen av styrkorna kan heller – som Göran Rosenberg påpekat – kontrollera alla de grupper som ingår i de egna styrkorna. Vi ser en utveckling där en rad grupper inom respektive huvudstyrka bryter sig ur och startar egna små krig, mot Israel och mot varandra. Hamasledare kan beklaga de pågående raketskjutningarna från Gaza mot Israel, men har inte auktoritet eller militär kraft att stoppa beskjutningarna.

Feodaliseringen har sitt ursprung i bristen av en stark centraliserad palestinsk myndighet. Vi bör uppriktigt medge att Arafats ledarskap har bäddat för denna politik. För de viktiga framtida samtalen och förhandlingarna krävs en stark och folkligt förankrad palestinsk ledning med tydlig kontroll över sin egen våldsapparat och med en demokratisk och genomskinlig rättsapparat. Istället kan vi i framtiden få se flera av de små palestinska motståndsfickorna utvecklas till maffialiknande brottslighet där de för sin "beskyddarverksamhet" kräver avgifter av befolkningen.

Israel har medvetet velat skapa ett svagt palestinskt samhälle som sin motpart. Många inom det israeliska samhället önskar sig ett svagt palestinskt ledarskap därför att de tror på och strävar efter en lösning på konflikten där palestinier fördrivs. En del israeliska ledare, som den nye regeringsmedlemmen Avigdor Lieberman, skulle utan tvekan i de flesta västeuropeiska länderna kallas för öppna rasist. Ändå får dessa krafter starkt fotfäste inom den israeliska politiken.

De som försvarar Israel förklarar detta med hotet mot Israel – palestinska självmordsbombare, raketbeskjutning mot israeliska samhällen, kidnappningar, Hizbollas öppna hot mot Israel

och ökat palestinskt stöd för extrema religiösa rörelser som inte alls tycks acceptera statsbildningen Israel.

Visst kan det ligga något i den argumentationen. Många israeliska medborgare känner sig hotade på olika sätt. Men en för den israeliska sidan ensidig empatisk inställning tar inte hänsyn till själva konflikten kärna. Den utgörs av den israeliska ockupationen. Gör den synlig för den israeliska sidan. Därefter måste den starka övermakten, Israel, ockupanten, ta det första stora steget. Detta kräver en ödmjukhet, inte arrogans. Palestinierna måste få ett nytt framtidshopp, vilket kommer att leda till ökad pragmatism. Hoppet kan nog enbart grundas på att de ser faktiska möjligheter att skapa en helt suverän och självständig palestinsk stat på ockuperade områden.

Det finns inget idag som tyder på en sådan lösning. Extrema sidor inom respektive läger sluter sig för ett långvarigt krig. För att lösa upp den hårdnande attityden krävs tydliga signaler till Israel att omvärlden inte accepterar fortsatt ockupation. Israel ska inte särbehandlas som "the god guy". Det är också viktigt att på internationell bas föra samtal med de palestinska politiska grupperingar som valts i allmänna val. Internationell närvaro på de ockuperade områdena är viktig för att registrera alla former av övergrepp.

Det är en öppen fråga om det internationella samfundet är villigt att föra en mer aktiv politik och visa sig vara tuffare mot Israel. "Madame Terror", Jan Guillous Mouna al Hussein är en sagofigur som tvingar fram öppningar i konflikten. Kan vi hoppas på andra sagolika möjligheter? Kan vår egen Carl Bildt övertyga Condoleezza Rice att det krävs en annan politik?

Peder Aléx

Peder är docent i idéhistoria

